

ספרות עברית וכללית

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים ושלושה רבעים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.

- פרק ראשון – שירה (שירת ימי-הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)
- פרק שני – סיפור קצר (כולל סיפורי עגנון)
- פרק שלישי – רומאן ונובלה
- פרק רביעי – דרמה
- פרק חמישי – שיר שלא נלמד

משלושת הפרקים הראשונים יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (כל פרק – 30 נקודות).

הפרק הרביעי (רומאן ונובלה – 30 נקודות) והפרק החמישי (שיר שלא נלמד – 10 נקודות) הם חובה. עליך לענות על השאלות שבהם לפי ההוראות בכל פרק.

ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו.

ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.

(2) חובה לצרף למחברת את רשימת היצירות שנלמדו.

(3) אין להדגים באמצעות אותה יצירה בתשובות שונות.

(4) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה) רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

ה ש א ל ו ת

מהפרקים הראשון, והשני והשלישי עליך לענות על השאלות בשני פרקים בלבד, לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 30 נקודות).

פרק ראשון – שירה (שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, שירת המאה ה-20)

אם בחרת בפרק זה (שאלות 1-13), ענה על שתי שאלות, כל שאלה על שיר מאת משורר אחר. כמו כן אין לענות על שני שירים משירת ימי הביניים. (לכל שאלה – 15 נקודות)

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרייך.

מה תפחדי נפשי / רבי שלמה אבן-גבירול

מה תפחדי, נפשי, ומה תגורי? / שכני וגורי באשר תגורי!

אם נחשבה תכל קטנה לך ככה, / אנה, ענייה סערה, תתורי?

טוב מהלך אנה ואן כי תשבי / לפני אדוניך ולא תסורי.

אם מאנוש תגורי – תעורי / ושכר פעלתך אזי תשורי.

5 אם תאות נפשך פעיר מבצר – הלא / תפל בנדך, אם מעט תצורי.

אין לך בקרב האדמה נחלה: / עורי לבקש אחריתך, עורי!

הסבר את הרעיון שמבטא הדובר בפנייתו אל נפשו.

באילו דרכים הוא מנסה לשכנע אותה? הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 3/

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

הַיִּם בֵּינִי וּבֵינְךָ / שמואל הנגיד

הַיִּם בֵּינִי וּבֵינְךָ / וְלֹא אֶטָּה לְחַלּוֹתְךָ?
 וְלֹא אֲרוּץ בְּלֵב חֶרֶד / וְאֲשֵׁב עַל קְבוּרַתְךָ?
 אָמֵת, אִם אֶעֱשֶׂה פְּדֹאת / אֲהִי בּוֹגֵד בְּאַחֲוֵיךָ!
 אָהָה, אָחִי, אֲנִי יוֹשֵׁב / עָלֶי קִבְרֶךָ לְעַמְתְּךָ,
 5 לְךָ מְכָאוֹב בְּתוֹךְ לְבִי / כְּמְכָאוֹבִי בְּמִיתָתְךָ,
 וְאִם אֲתֹן לְךָ שְׁלוֹם - / וְלֹא אֶשְׁמַע תְּשׁוּבַתְךָ,
 וְלֹא תֵצֵא לְפָנָשְׁנִי / בְּיָוֵם בּוֹאִי לְאֲדַמְתְּךָ,
 וְלֹא תִשְׁחַק בְּקִרְבִּיתִי / וְלֹא אֶשְׁחַק בְּקִרְבִּיתְךָ,
 וְלֹא תִרְאֶה תְּמוּנָתִי / וְלֹא אֲרְאֶה תְּמוּנָתְךָ,
 10 לְמַעַן כִּי שְׂאוֹל בֵּיתְךָ / וּבִקְבֹר מְעוֹנָתְךָ -
 בְּכוֹר אָבִי וּבֶן אִמִּי / שְׁלוֹמִים לְךָ בְּאַחֲרִיתְךָ,
 וְרוּחַ אֵל תְּהִי נְחָה, / עָלֶי רִיחֶךָ וְנִשְׁמָתְךָ!
 אֲנִי הוֹלֵךְ לְאַרְצִי, כִּי / בְּאַרְץ סָגְרוּ אוֹתְךָ,
 וְאֲנֹס עֵת וְאִיקֵץ עֵת / וְאֵת לְעַד בְּנוֹמְתְךָ,
 15 וְעַד בּוֹא יוֹם חֲלִיפָתִי / בְּלִבִּי אֵשׁ פְּרִידָתְךָ!

השיר מבטא הן את תחושת הקרבה הגדולה שבין החי למת והן את מה שמפריד ביניהם.
 דון בקביעה זו, ובסס את תשובתך על דוגמאות מהשיר. בתשובתך התייחס גם לשלושת הבתים
 המסיימים את השיר.

/המשך בעמוד 4/

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

מְלִיצָתִי בְּדֹאגְתִי / ר' שלמה אבן-גבירול

מְלִיצָתִי בְּדֹאגְתִי הַדּוּפָה / וְשִׁמְחָתִי בְּאַנְחָתִי הַדּוּפָה,
 וְאִם אֶרְאֶה שְׁחֹק – יִבְכֶּה לְבָבִי / לְחִתִּי שֶׁהִיא מִנִּי קְטוּפָה,
 "יְדִידִי, הֲלֹכֵן עָשָׂר וְשֵׁשׁ / סֶפֶד וּבְכוֹת עָלֵי יוֹם הָאֶסִּיפָה? –
 אֲשֶׁר הִנֵּה לְהַמְשִׁיךְ בִּי לְדוֹת / בְּלִחִי כְּחַבְצֵלֶת שְׁזוּפָה?"
 5 שְׁפִטְנֵי לְבָבִי מִזְעוּרֵי / וְעַל כֵּן הִיָּתָה נִפְשִׁי כְּפּוּפָה,
 וְשֵׁם הַבֵּיץ וְהַמוּסָר מִנְתּוֹ / וְנִפְשִׁי הִתְרוּצָה שֵׁם קְצוּפָה.
 "וְמָה כָּצַע בְּהִתְקַצֵּף? אֲכַל דִּם / וְקָנָה, כִּי לְכֹל מִכָּה תְרוּפָה!
 וְמָה יוֹעִיל בְּכוֹת עַל הַמְצוּקִים / וְמָה יוֹעִיל לְדַמְעָה הַעֲרוּפָה?"
 וְמָה אוֹחִיל וְעַד פְּמָה אֲיַחַל - / וְהַיּוֹם עוֹד וְלֹא מְלֹאָה תְקוּפָה?
 10 וְטָרָם בּוֹא צְרִי גִלְעָד – וְיָמוּת / אֲנוּשׁ נִכְאָב אֲשֶׁר נִפְשׁוֹ נִגּוּפָה.

השיר מבטא קונפליקט.

הסבר את הנאמר בבתים 3-4 ובבתים 7-8 (המשפטים המסומנים במירכאות).
 מהי התרומה של בתים אלה להצגת הקונפליקט בשיר?

/המשך בעמוד 5/

שירת ביאליק

4. לפניך בית מהשיר "ואם ישאל המלאך". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

מתוך: **ואם ישאל המלאך** / חיים נחמן ביאליק

[...]

"לא, פּרְפֶּרָה נְתַשׁוּרָר, מְלֹאכִי!
בְּאוֹתוֹת הַמְּתוֹת שִׁירֵי חַיִּים הַקְּרוּ,
וּבְאַרְוֶן סִפְרֵי זְקֵנֵי מְחֵי עוֹלָם נִזְדַּעְזְעוּ.
שׁוֹנִים הָיוּ הַשִּׁירִים: עַל-עַב קִטְנָה וּבְהִירָה,
עַלִי קֶרֶן הַזֶּהָב וְעַלִי הַמְּעָה מְזֻהֶיָה,
עַלִי צִיצִיּוֹת פְּסוּלוֹת וְעַלִי טְפוֹת שֶׁל-שַׁעֲנָה –
אֵךְ שִׁיר אֶחָד לֹא יָדָעָה – שִׁיר עֲלוּמִים נֶאֱהָבָה.
וְתַכּוּל לְצֵאתָ, נְתַהַמָּה, וְלֹא מְצָאָה תְּנַחוּמִין,
וְתַתְּעַלֶּף עַד-קְלוֹתָהּ, נִיְהִי צַר-לָהּ עַד-מָוֶת.
פַּעַם אַחַת פָּקְדָתִי אֶת-גְּמָרְתִּי הַבְּלָה –
וְהִנֵּה פְּרִיחָה מִתּוֹכָהּ נִשְׁמָתִי.

[...]

בית זה משמש מעין סיכום של בתי השיר שלפניו.
הסבר קביעה זו, וכתוב כיצד בית זה מאיר את הקשר בין חיי המשורר ובין שירתו.

/המשך בעמוד 6/

5. לפניך בית מהשיר "לפני ארון הספרים". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

מתוך: **לפני ארון הספרים** / חיים נחמן ביאליק

[...]

ומי יודע,

אם-לא כצאתי שוב לרשות הלילה

מפרות בקברות עם ובקברות רוח

ומאומה אין עמדי ולא-אציל דבר,

מלבד האת הזה, אל כפי דבק,

ונה אבק הקדומים באצבעותי –

אם-לא עוד דל נריק משקייתי

אל הוד הלילה אשטחה את-כפי,

אבקשה אל מעלומות חיקו נתיב

ומחסה כך בכנפות שחור אדרתו,

ואקרא לו, עד-מות עיף: בואה, לילה,

אספני-נא, הוד לילה, נהליטני,

אל-נא תתנפר לי, פליט קברים אני,

ומנוחה תבקש נפשי, שלנת עולם – – –

[...]

תאר את התחושות של הדובר בבית זה, והסבר כיצד תחושות אלה נובעות מהמפגש המיוחד עם ארון הספרים.

/המשך בעמוד 7/

שירת המאה ה-20

שירי אורי צבי גרינברג

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריך.

עם אלי הנפח / אורי צבי גרינברג

כפרקי נבואה בוערים ימותי בכל הגלויים
וגופי ביניהם פגוש המתכת להתוך.
ועלי עומד אלי הנפח ומכה בגבורה:
כל פצע, שחתך הזמן בי, פותח לו חתוך
ופולט בגצי רגעים האש העצורה.

זהו גורלי-משפטי עד ערב בדרך.
ובשוכי להטיל את גושי המכה על ערש,

פי – פצע פתוח

ועירם אדבר עם אלי: עבדת בפרך.

עתה בא לילה; תן – שנינו נניח.

כיצד מייצגים הזמנים בשיר – יום לעומת ערב ולילה – את מערכת היחסים בין הדובר ובין אלוהיו?
הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 8/

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר אמי והנחל / אורי צבי גרינברג

ואולי אל הנחל ההוא מימי הנערות
השוטף פי סדנו של העץ הפרות
המלחך את גדרות הזרדים החומים
של גני הפרות שם, תבוא הנערה
אדמת השער, היא אמי... המדומים
ותפשט בגדיה ובכתנת משיה
תרד שם בנחל, אראנה שוחה:
אלהית היא במים נאנה בכתה!
דומיה וניחוח פרות מסביב.
נאני עוד אינני ביקום נאבי
עודו עלם בנוף בית אמו נאביו.

והנה היא עולה מן הנחל... אמי:
הנערה הכרה אדמת השער
בלבנת הכתולים בכתנת משיה
נאין היא רואה את בנה המבגר
העומד ורואה את אמו בעולם
ונערה היא בטרים-עת-אם, באשיה
נוגה ראשה בערב יום אל גדרות
הזרדים החומים
של גני הפרות,
שנוספה על מתקם מתיקות המדומים.

הה הכסיף זה הראש והשלג זה הראש
עדי שנכפש בדמו בעפר
שנשפך בידי גוי גרמני באכזר.
והבן לא שלם ואת הבור לא חפר.

המשורר מדמיין את אמו בשתי תקופות שונות.
הסבר והדגם קביעה זו. בתשובתך התייחס גם למשמעות של תיאור כפול זה בשיר.

/המשך בעמוד 9/

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו

שִׁיר נֶס הַשִּׁיר / אורי צבי גרינברג

כָּל שִׁיר אֲמִיתִי – הוּא נֶס :

הוּא פְּתִיחַת הַשַּׁעַר וְהַפְּשֻׁלַת הַיְלֹוֹן :

מְשִׁיב הַיְחֹוֹת הַנִּיחֹוֹחַ מִן הַשָּׂדֶה הָאֲבוּד :

מֵאֲבֵי הַנַּחַל וּמִנְפֶשׁ הַבְּאֵר וְהַקִּילֹוֹן :

לְשֵׁם עֲפוֹת צְפָרִים בְּעֵינַיִם סְגוּרוֹת :

כְּנֶפֶף לְמִטָּה וְכְנֶפֶף לְרוּם –

הַיְלָדוֹת הַיָּא מַעְבֵּר מִזֶּה שֶׁל הַתְּהוֹם :

הַשְּׂמֶשׁ עוֹלָה שָׁם כְּלָב הַלְּכָבוֹת הַקּוֹרְנִים

בְּשֶׁאֲגַת כְּסוּפָם לְמַעְלָה מִן חֵלוֹם.

אֲנִי מִמֶּשֶׁשׁ אֶת הַעֲנָפִים וְגִזְעֵי הַעֲצִים הַחֲמִים

אֶת הַרְגָלִים הַדַּקּוֹת שֶׁל אֵילוֹת הַשָּׂדֶה

וְאֶת גּוֹפֶן,

וְאֶחָרִי צְפוּר מְדַדָּה – שָׁם גַּם אֲנִי מְדַדָּה.

הָאֵם אֵינְנָה, לֹא אֲדַע מְקוֹם עֲפָרָה

אֲךָ טְבוּעָה הִיא בְּמַהוּתִי בְּכֶסֶף שִׁיבְתָהּ וְתַמַּת הַנְּעִרָה.

וְשִׁיר הָעֶרֶשׁ עַל גְּדֵי הַזֶּהָב

שֶׁנֶּסַע לְסַחֵר מְגָדִים

צְמוּקִים וּשְׂקָדִים וּנְרָדִים

הוֹמָה כְּלָב כְּכַנְרֶת – נְגוּנָיו שֶׁל הָאֵב.

אֲנִי אוֹהֵב הַמְּאָכְלִים וְהַבְּשָׂמִים שֶׁהוּא אֹהֵב

וְכוֹאֵב כְּאֵב גְלוֹת הַשְּׂכִינָה אֲשֶׁר הוּא כְּאֵב.

כיצד מעוצבות בשיר החוויות והדמויות מהילדות, ואיזו משמעות מעניק להן הדובר? הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 10/

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הִיְתָה לִי בְרָכָה / אורי צבי גרינברג

הִיְתָה לִי בְרָכָה בְּמִדְבַר הָאָדָם.
צָרַב הַחֹל, כָּל הַיְאֹרוֹת הַזְּנִיָּם
בְּשָׂרָב חֲרָבוּ
אֲךָ מִימֵי נְהָרוּ כְּבֹד־לַח הַטְּהוֹר.
עַל חוֹפֵי הַשְּׁלֹו קָם אֶרֶז תְּלוּמִי
לְלַחֵשׁ כּוֹכְבִים,
חִידֵי נְעָנוּ יְשַׁבְּתִי בְּצִלוֹ
נְעִינֵי צוֹפִיּוֹת:
רַבִּים בָּאוּ וְנָשְׂתוּ וּמָלְאוּ כְּדֵיהֶם
לְמִשְׁתָּה הַלֵּילָה
וְהֵם לֹא הִגִּידוּ לִי שְׁלוֹם בְּלִקְתָּם
כִּי לֹא הִפִּירוּנִי.

וְרַבִּים גַּם בָּאוּ לְשַׁבֵּת בְּעֵינָם
עַל חוֹפֵי הַשְּׁלֹוִים,
נִידוּ רַק גְּרִגְרֵי-טֵיט אֶל הַזְּרֻמָּה
עַדִּי עֲלוֹת סֵהר — —
אֲזָ קָמוּ וְהִעֲלוּ מְדוּרַת הַשֶּׁשׁוֹן
בְּחֹלוֹת הַכְּסוּפִים
וְסָחוּ לְאוֹרָה — —
אֲךָ שָׁמִי לֹא הִזְכִּירוּ,
כִּי לֹא הִפִּירוּנִי,
הַשְּׁשִׁים בְּלִילוֹת — —

מה מאפיין את הדימוי העצמי של הדובר בשיר-משורר, וכיצד נבנה דימוי זה לאורך השיר?
הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 11/

שירי נתן זך

10. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

אָנִי שׁוֹמֵעַ מְשֵׁהוּ נוֹפֵל / נתן זך

אָנִי שׁוֹמֵעַ מְשֵׁהוּ נוֹפֵל, אָמַר הָרוּחַ.
שׁוֹם דְּבַר, זֶה רַק הָרוּחַ, הַרְגִיעָה הָאֵם.

גַּם אֶתְּהָ אָשָׁם וְגַם הוּא אָשָׁם, פָּסַק הַשׁוֹפֵט לְנֶאֱשָׁם.
אָדָם הוּא רַק אָדָם,
הַסְּבִיר הָרוֹפֵא לְבָנֵי הַמְּשֻׁפָּחָה הַנְּדָהּמִים.

אָבֵל מִדוּעַ, מִדוּעַ, שְׂאֵל אֶת עֲצָמוֹ הַנֶּעֱרָר,
לֹא מֵאֲמִין לְמַרְאֵה עֵינָיו.

מִי שְׂאִינוֹ גָר בְּעֵמֶק גָּר בְּהָר,
קָבַע הַמּוֹרָה לִידֵיעַת הָאֶרֶץ
לֹלֵא קִשִׁי נֶכֶר.

אָבֵל רַק הָרוּחַ שְׁשָׁמַט אֶת הַתְּפוּיחַ זָכַר
מֵה שְׁהַעֲלִימָה מִבְּנֵה הָאֵם.

שְׁלֵעוֹלָם, לְעוֹלָם, לְעוֹלָם לֹא יִהְיֶה לוֹ מִנְחָם.

שיר זה מתאר התנהגות אנושית נפוצה אל מול חוויה אנושית נוראה.
הסבר כיצד נושא זה בא לידי ביטוי בשיר כולו. בתשובתך התייחס גם למבנה השיר.

/המשך בעמוד 12/

11. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שיר לאוהבים הנבונים / נתן זך

שיר לאוהבים הנבונים,
אשר בתבונה יאהבו
ימיהם בנעימים יחלפו
גם ברחוקם שאל לא יזקינו
נצח לא יפרדו, יחד יחיו
בבית אחד.

שיר לאוהבים הנבונים
על משפכם באין מלה.
ביד אחת את המנורה יכבו,
יחד יעצמו את עיניהם,
זה את זה יברכו,
ובצעת האחד קורא –
את האור הקטן ידליק הוא.
את נשימת לדיהם שומעים שזון
נרוח חצות.

שיר לאוהבים הנבונים
אשר בנו להם בית ואת דלתו נעלו.
הגיפו היטב את התריסים, בחוץ קר
נרוח ומצפים בחוץ למטר.
אורח לא יבוא בלילה אשר בנה
וכי יבוא – אל תפתחו את הדלת. מאחר
נרק קר נושב בעולם. נגם המשורר
ממצוקה, לא משפע הוא שר. השארו
חבוקים.

"[...] נגם המשורר

ממצוקה, לא משפע הוא שר."

הסבר כיצד גילוי זה מאיר את עמדתו של המשורר כלפי האוהבים הנבונים בשיר.

/המשך בעמוד 13/

12. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

רַגַע אֶחָד / נתן זך

רַגַע אֶחָד שְׁקֵט בְּבִקְשָׁה. אָנָּה. אָנִי
רוֹצֵה לומר דְּבַר מָה. הוא הֵלֵךְ
וְעָבַר עַל פְּנֵי. יָכַלְתִּי לְגַעַת בְּשׁוּלֵי
אֲדָרְתוֹ. לֹא נִגַעְתִּי. מִי יָכוֹל הִיָּה
לְדַעַת מָה שְׁלֹא יִדְעֵתִי.

הַחֹל דָּבַק בְּכַנְדִּיו. בְּזַקְנוֹ
הִסְתַּכְּכוּ זְרָדִים. בְּנִרְאָה לָן
לִילָה קָדָם בְּתֻבָּן. מִי יָכוֹל הִיָּה
לְדַעַת שְׁבָעוֹד לִילָה יִהְיֶה
רִיק כְּמוֹ צְפוֹר. קֶשֶׁה כְּמוֹ אָבֶן.

לֹא יָכַלְתִּי לְדַעַת. אֵינִנִּי מְאַשִּׁים
אוֹתוֹ. לְפַעֲמִים אָנִי מְרַגֵּשׁ אוֹתוֹ קָם
בְּשִׁנְתוֹ, סְהַרוֹנִי כְּמוֹ יָם, חוֹלֵף לִידִי, אוֹמֵר
לִי בְּנִי.
בְּנִי. לֹא יִדְעֵתִי שְׁאֵתָה, בְּמִדָּה כְּזֹאת, אֵתִי.

בשיר מתואר חוויה של החמצה.

מהי ההחמצה, וכיצד היא מעוצבת בשיר? הדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 14/

13. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

שימו לב לסגל הרועד / נתן זך

שימו לב לסגל הרועד,
מששו את הרוח, היטב
געו בעץ. הוא ירק ובצמרת
מוריק עוד יותר והגעע
מאכל מעט אך עודו אוכל בכל פה
את לשד האדמה שאיננה
נראית כאן לעין בעיר.
שימו לב, מששו, געו היטב. כפלים
לשאוף את האור, להאיר
כל ענן. הוא עובר. והלילה
לא יאחר.

מהי דרך החיים שהדובר בשיר ממליץ עליה, ובאילו דרכים הוא מנסה לשכנע את נמעניו לקבל את המלצותיו?

/המשך בעמוד 15/

פרק שני : סיפור קצר

אם בחרת פרק זה, ענה על שתיים מהשאלות 14-16 (לכל שאלה – 15 נקודות)
בשאלה 15 אין לענות על פי "סיפור בלי כתובת".

14. משגה או החמצה הם מוטיבים חוזרים בסיפורי עגנון.
בחר בסיפור אחד מאת עגנון שלמדת וכתוב מהו המשגה (או החמצה) בסיפור שבחרת, ומה הן תוצאותיו. הסבר והדגם את דבריך.
15. תאר קשר בין גבר לאישה או יחסים בין דורות בסיפור אחד שלמדת (לא מאת עגנון).
האם קשר זה מוצג בסיפור באור ביקורתי? הסבר והדגם את דבריך.
16. "סיפור בלי כתובת" / יהודית הנדל
תאר כיצד עולה בסיפור זיכרון מותה של האם, והסבר את המשמעות של זיכרון זה בהקשר הכולל של הסיפור.
בתמונת המציאות המתוארת בסיפור כולו.

פרק שלישי : דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה רק על אחת מהשאלות 17-18, (30 נקודות).
על שאלות אלה מותר לענות רק על פי טרגדיה של סופוקלס או טרגדיה של שקספיר.

- טרגדיה של סופוקלס (אנטיגונה או אדיפוס) וטרגדיה של שקספיר (המלט, מקבת, המלך ליר או אותלו)
17. בחר באחד מהמחזות שלעיל.
מה מאפיין את הדמות הראשית כגיבור טרגי (או כגיבורה טרגית) במחזה שבחרת? הסבר והדגם את דבריך.
18. בחר באחד מהמחזות שלעיל.
כיצד נושא מרכזי בטרגדיה בא לידי ביטוי בתמונות הראשונות של המחזה שבחרת? הסבר והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 16 /

פרק רביעי : רומאן ונובלה

פרק זה הוא חובה – ענה רק על אחת מהשאלות 19-24 (30 נקודות)

סיפור פשוט / ש"י עגנון

19. ציין שני מוטיבים מרכזיים ברומאן "סיפור פשוט".

תאר את הופעותיהם השונות של מוטיבים אלה ברומאן, והסבר את המשמעות של כל אחד מהם.

20. קרא את הקטע שלפניך מתוך "סיפור פשוט", וענה על השאלה שאחריו.

חזרה צירל ואמרה, צימליך עשיר ובתו משכילה, מה אתה אומר עליה, הירשל, סבורה אני שזוהי מה שקוראים נערה מודרנית. ומה שאביה פוסק לה, הלואי נרויח בלא הפסדו כל שנה. אבל כלום הנודניא עיקר, והלוא כל ממנו של זה צפוי לה. כל זמן שאדם פנוי הולך הוא אחר לבו וכיון שמגעת שעתו לישא אשה מניח כל אהבהותיו, שאלמלא כן אין לעולם קיום. אוי לעולם שהבריות הולכים אחר לבם, אני איני מתקנאה בעולם שכזה. חס ושלום שיש לי כנגד בלומה כלום. אין הרבה בלומה בשוק. ברם דבר זה אי אתה צריך לשכוח שהיא עניה. שבחמלתנו שחמלנו עליה הכנסנו לביתנו ונתננו לה כל מחסורה ומובטחני בה שהיא מכירה את מקומה ואינה מעמידה את עצמה בינך לבין מזלך כקיר. בן בעלי בתיים אתה הירשל ולגדולה מזו אתה מתוקן.

הסבר את השקפת העולם של צירל, כפי שהיא משתמעת מקטע זה. האם עלילת הרומאן וסיומו תומכים בהשקפה זו או מערערים אותה? הסבר את תשובתך.

רומאן מתורגם. נובלה מתורגמת*

על השאלות 21-22 תוכל לענות אך ורק על פי רומאן מתורגם שלמדת.
* אם בחרת להתבסס על נובלה מתורגמת, תוכל לבחור אך ורק מבין הנובלות האלה:
העיירה שבה נעצר הזמן, לב של כלב, בטבעת החנק, הזקן והים, היונה, טוניו קריגר,
מוות בוונציה, הנשיקה למצורע, הורתו, ברטלבי, רעידת אדמה בצ'לי.
המינה ליזה.

21. ענה על שאלה זו על פי רומאן מתורגם או נובלה מתורגמת שלמדת.
אילו תופעות חברתיות או אילו תכונות אנושיות מוצגות בצירה כראויות להערכה ו/או
כראויות לגינוי ולביקורת?
הסבר באילו דרכים מוצגות תופעות או תכונות אלה ברומאן (למשל באמצעות תיור של
דמויות ושל יחסים ביניהן, באמצעות התרחשויות מיוחדות, באמצעות סמלים ומוטיבים).
22. ענה על שאלה זו על פי רומאן מתורגם או נובלה מתורגמת שלמדת.
תאר שתי דמויות משנה, והסבר את תפקידן (או תפקידיהן) ביצירה. בסס את דבריך על
הופעותיה של כל אחת מהדמויות ביצירה.

**ספר הדקדוק הפנימי, התגנבות יחידם, עיר קסומה, מר מאני, שירה, מקדמות, חיי נישואין,
זיכרון דברים**

על שאלות 24-25 אפשר לענות אך ורק על פי הרומאנים המפורטים בכותרת שלעיל.

23. אילו תופעות חברתיות או אילו תכונות אנושיות מוצגות באחד הרומאנים שלעיל כראויות
להערכה ו/או כראויות לגינוי ולביקורת?
הסבר באילו דרכים מוצגות תופעות או תכונות אלה ברומאן (למשל באמצעות תיור של
דמויות ושל יחסים ביניהן, באמצעות התרחשויות מיוחדות, באמצעות סמלים ומוטיבים).
24. תאר שתי דמויות משנה, והסבר את תפקידן (או תפקידיהן) ביצירה. בסס את דבריך על
הופעותיה של כל אחת מהדמויות ביצירה.

(שים לב: שאלה 25 בעמוד הבא.)

פרק חמישי: שיר שלא נלמד

פרק זה הוא חובה – ענה על השאלה 25 (10 נקודות).

26. קרא את השיר שלפניך, מאת ישראל פנקס, וענה על השאלה שאחריו.

לְחֵם עֲזוּב, פְּרוּסָה
חֲתוּכָה, סֶפִּין
וּגְבִינָה. מָה, מָה כָּאן
קָרָה?
הַבֶּקֶר, יוֹם
שְׁנִי.
דוֹמָמִים הַשְּׁלֶחֶן, הַכֶּסֶּא,
הַרְאֵי. הִיא אֵינָה. וְמָה
אֲעֲשֶׂה אֲנִי?

השיר לקוח ממחזור השירים "העדרות", שכתב המשורר לאחר מות אמו, כשהיה בשנות הארבעים לחייו.
כיצד החפצים הנזכרים בשיר ומבנה השיר מבטאים את מצבו של הדובר ואת רגשותיו?
הסבר את דבריך, ובסס אותם על השיר.

ב ה צ ל ח ה !